

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЖІНКАМИ

Методичні вказівки
для самостійної роботи студентів очної форми навчання
напряму підготовки 5.130102
«Соціальна робота»

ОДЕСА

2017

УДК: 369
Г52

Рекомендовано до друку
цикловою комісією коледжу економіки та соціальної роботи.
Протокол № від 2017 р.

Рецензенти:

О. О. Нікогосян, кандидат політичних наук, доцент кафедри соціальної теорії ПСТ ОНУ імені І. І. Мечникова;

Л. С. Смокова кандидат психологічних наук, доцент кафедри Соціальної допомоги та практичної філософії ПСТ ОНУ імені І. І. Мечникова.

Укладач:

С. В. Гладченко, кандидат історичних наук, доцент кафедри соціальної роботи ПСТ ОНУ імені І.І.Мечникова

Гладченко С. В.

Г52 Соціальна робота з жінками : методичні вказівки для самостійної роботи студентів очної форми навчання напряму підготовки 5.130102 / С. В. Гладченко. – Одеса : Коледж економіки та соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, 2017 – 18 с.

УДК: 369

© Гладченко С. В., 2017

ВСТУП

У сучасних умовах імперативом суспільного розвитку виступає соціальна справедливість, що передбачає дотримання прав людини і подолання всіх видів дискримінації, у тому числі і гендерної, тобто ущемлення прав людей за ознакою статі. Соціальна робота з жінками набуває актуальності з кожним роком.

Подібні курси починають читати і в українських вузах для студентів соціальних, гуманітарних і економічних спеціальностей. Викладачі, фокусуючись на питаннях зайнятості, розглядають сімейну політику і охорону дитинства, обговорюючи заходи по зниженню бідності, зачіпають політику соціального забезпечення, а при аналізі охорони здоров'я і зокрема заходів, спрямованих на репродуктивну сферу, звертають увагу на програми відносно юних матерів і політику відносно репродуктивного вибору. При цьому всі згадані теми нерозривно зв'язані між собою, а також залучають до дискусії питання жіночого руху. Наприклад, окремо взяті заходи у сфері зайнятості і зниження бідності явним і прихованим чином пов'язані з позицією держави відносно репродуктивної поведінки, яка в деяких країнах стає предметом дискусій і конфліктів на політичній арені.

Законом України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» передбачено включати до навчальних програм вищих навчальних закладів, курсів перепідготовки кадрів дисципліни, які вивчають питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, та факультативне вивчення правових засад рівності на основі гармонізації національного і міжнародного законодавства.

Соціальна робота з жінками робить акцент на тому, як держава х

Забезпечує охорону материнства та дитинства, запобігає проявам насилля, забезпечує наданням допомоги та т.і.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів _____ ESTS	Галузь знань 1301 соціальне забезпечення	Нормативна (за вибором)		
	Напрямок підготовки			
Модулів 3 _____	Спеціальність (професійне прямування): 5.130101 соціальна робота	Рік підготовки:		
Змістових модулів _____2_____		3-й	-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр		
Загальна кількість годин _____80_____		6-й	-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: Аудиторних __40_____ самостійної роботи студента __40_____ Освітньо-кваліфікаційний рівень: _____бакалавр чи спеціаліст чи магістр_____		Лекції		
		20год.	год.	
		Практичні, семінарські		
		20год.	год.	
		Лабораторні		
		год.	год.	
		Самостійна робота		
		год.	год.	
		НДЗ:		
		год.		
		Вид контролю:		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання _____
дріб

для заочної форми навчання _____
дріб

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета полягає в ознайомленні студентів з основними етапами зародження, становлення та еволюції соціальної роботи з жінками.

Завдання.

1. Розкрити основні етапи розвитку історії становлення питання о соціальної роботи з жінками
2. З'ясувати особливості і специфіку форм соціальної допомоги жінкам.
3. Виявити умови інституціоналізації соціальної роботи з жінками як професійної діяльності.
4. Проаналізувати сучасний етап розвитку соціальної роботи з жінками в Україні. Виявити основні проблеми та тенденції.
5. У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- основні напрямки соціальної політики держави щодо жінок
- історичні етапи становлення державної політики щодо жінок
- використовувати знання з навчальних дисциплін для поняття сутті необхідності державної політики щодо жінок

вміти:

- на базі вивчення наукової літератури здійснити теоретичний аналіз проблеми;
- виділити і охарактеризувати основні соціальні проблеми жінок;
- розглянути гендерні особливості соціальної суб'єктності;
- вивчити соціально-педагогічну діяльність з жінками

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

ЕВОЛЮЦІЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО СТАТУСУ ЖІНОК

ТЕМА 1. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА ПРО СОЦІАЛЬНІ РОЛІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ

Суспільна ієрархія статей у Платона та Аристотеля.. Патріархальна традиція в політичній думці. Ідеї домінування над природою у філософсько-політичній думці XVI-XVII ст.. Ідеї «природного» виховання у Жан-Жака Русо. Тенденція «природного» розподілу суспільних ролей між статями у німецькій філософії XVIII – XIX ст. (погляди Гегеля). Розвиток «біологічної парадигми» у XX ст. (Фрейд).

ТЕМА 2. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ СТАТУС ЖІНОК У РІЗНИХ КУЛЬТУРАХ

Стратифікація статі в різних культурах. Статус жінки у давньоукраїнських суспільствах. Місце жінки в Україні-Русі княжих часів. Жінка як суб'єкт суспільного життя XVI – XVII століть. Українська лицарська традиція Козацької доби. Втрата Україною автономії – втрата високого статусу жінки. «Жіноче питання» в радянський період.

ТЕМА 3. ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ «ЖІНОЧОГО ПИТАННЯ»

Показати зв'язок міждисциплінарні зв'язки предмета «СРЖ» з іншими дисциплінами. Виявити основні причини виникнення «жіночого питання». Дати стислу характеристику еволюції соціокультурного статусу жінки в історії України. Основні періоди гендерної політики російського суспільства. Основні фактори, що впливали на статеву стратифікацію у різних культурах. Феномен українського фемінізму. Сучасний жіночий рух як суб'єкт творення громадянського суспільства в Україні.

ТЕМА 4. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЖІНОК ТА ЇХ ПРИЧИНИ

Основні досягнення та успіхи сучасних українських жінок. Особливості та роль жінки у сучасному суспільному житті. Роль жінки у сучасному суспільстві. Становище жінок в Україні. Рівноправність жінок у суспільстві. Традиційні жіночі проблеми. Сучасна роль жінки в суспільстві. Соціально-психологічні проблеми. Самореалізація жінки як особистості. самотність жінок (соціальне, побутове, в сфері почуттів). Пошуки свого місця в житті. Професійна самореалізація. Виховання незалежного свідомості в жінці. Досвід сильних жінок, які знайшли вихід з кризи. Виховання усвідомлення власної значущості, самодостатності. Проблеми освіти і духовності.

ТЕМА 5. ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ

Етапи гендерної політики суспільства. Громадські рухи чоловіків як інтелектуальна та соціально-політична передумова виникнення гендерної теорії. Гендерний фактор як наукова категорія і соціально-політичний феномен. Чоловіча складова гендерної теорії.

ТЕМА 6. СТВОРЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТРУКТУР ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ

Урядові структури з питань гендерної політики. Парламентські структури забезпечення гендерної рівності. Місцеві структури з регулювання гендерних відносин. Служба омбудсмена з рівних прав і можливостей. Основні принципи фемінізму в гуманістичній і критичній соціальній роботі. Соціальні працівники і клієнти: гендерний аспект взаємостосунків

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ МАТЕРІ, БАТЬКА, ТА ДИТИНИ»

ТЕМА 7. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЖІНКАМИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Жінки, які зазнали фізичного насильства. Жінки, які втратили рідних і близьких; жінки. Жінки, які мають дітей-інвалідів. Жінки, з обмеженими можливостями. Жінки, з обмеженими можливостями. Самотні матері з неповнолітніми дітьми. Вагітні жінки, в тому числі неповнолітні. Самотні жінки з неповних сімей; знаходяться поза шлюбом і після шлюбної ситуації; перебувають у конфлікті з сім'єю; самостійно проживають випускниці дитячих будинків та шкіл-інтернатів; дівчатка-підлітки, які опинилися у важкій ситуації.

ТЕМА 8. ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Домашнє насильство як об'єкт соціальної роботи. Види домашнього насильства. Міфи про домашнє насильство і причини насильства. Окремі психологічні особливості осіб, що скоюють насильство в сім'ї. Національне законодавство. Особливості соціальної роботи: теорія домашнього насильства. «Бита жінка» проти «розумної жінки». Про об'єкт соціальної роботи.

ТЕМА 9. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЖІНКАМИ

Статут ООН. Загальна декларація прав людини. Міжнародні пакти про права людини. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Декларація ООН про соціальний прогрес. Пекінська Декларація і Платформа дій. Постатейний огляд реалізації конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок в Україні

ТЕМА 10. ПИТАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я МАТЕРИНСТВА І ДИТИНСТВА В СУЧАСНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Сучасні законодавчі документи України по охороні здоров'я материнства і дитинства. Питання безпеки праці жінок. Соціальна політика України по материнству та дитинству.

11. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Еволюція соціокультурного статусу жінок												
Тема 1. Суспільно-політична та філософська думка про соціальні ролі жінок і чоловіків	4	2	2									
Тема 2. Соціокультурний статус жінок у різних культурах	4	2	2									
Тема 3. Причини виникнення «жіночого питання»	4	2	2									
Тема 4. Сучасні проблеми жінок та їх причини	4	2	2									
Тема 5. Гендерні особливості соціальної суб'єктності	4	2	2									
Тема 6. Створення організаційно-функціональних структур	4	2	2									

державного управління в сфері гендерної політики												
Разом за змістовим модулем 1	22	12	12									
Змістовий модуль 2. Закон України «права та обов'язки матері, батька, та дитини»												
Тема 7. Соціальна робота з жінками в умовах сучасної України.	4	2	2									
Тема 8. Домашнє насильство як об'єкт соціальної роботи	4	2	2									
Тема 9. Нормативно-правова база реалізації соціальної роботи з жінками	4	2	2									
Тема 10. Питання охорони здоров'я материнства і дитинства в сучасному законодавстві України	4	2	2									
Разом за змістовим модулем 2	16	8	8									
Усього годин	40	20	20									
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин	40	20	20									

12. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні законодавчі документи України по охороні здоров'я материнства і дитинства.	2
2	Питання безпеки праці жінок.	2
3..	Соціальна політика України по материнству та дитинству.	2
4	Специфіка соціальних проблем жінок	2
5	Соціальна робота з жінками в умовах сучасної України	2
6	Соціальна робота з жінками за кордоном	2
7	Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок в Україні	2
8	Етапы гендерной политики советского общества.	2
9	Соціокультурний статус жінок у різних культурах	2
10	Вчинення насильств для жінок в сім'ї причини та наслідки	2

13. Методи навчання

1. Лекція (лекція-повідомлення, лекція-бесіда, лекція-дискусія). В ході лекцій за характером логіки пізнання впроваджуються аналітичний, синтетичний, індуктивний та дедуктивний методи. За рівнем самостійної розумової діяльності – проблемний вклад та частково-пошуковий метод.
2. Практичні заняття, які включають заняття для закріплення і систематизації знань, та заняття для вивчення нового матеріалу. За формою проведення – бесіда, обговорення (реферативний), дискусія, практикум.

14. Методи контролю

Поточний та підсумковий контроль. Усне опитування, доповіді та реферати, участь у дискусіях та обговореннях, творчі завдання, тестовий контроль.

15. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль № 1					Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	100

T1, T2 ... T9 - теми змістових модулів

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3					100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			T12

T1, T2 ... T12 - теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	Дуже добре	
75-84	C	Добре	
70-74	D	Задовільно	
60-69	E	Допустимо	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Список рекомендованої літератури

1. Воронина, О. А. Гендер и культура [Электронный ресурс]/ Воронина О. А., Клименкова Т. А. / Под ред. З. А. Хоткиной. - М., 2015. - С. 10-22. <http://www.nsu.ru/psych/internet/>
2. Вілкова О. Проблема гендеру крізь призму взаємин / О. Вілкова // Практика управління закладом освіти. – 2015. - №9. – С. 2-3.
3. Горошко Е. И. Особенности мужского и женского вербального поведения (психолингвистический анализ): Дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.04. / Е. И. Горошко. – М., 2008. – 180 с.
4. Герасименко В. В. Гендерні аспекти трудових міграцій населення України / В. В. Герасименко, О. В. Позняк // Демографія та соціальна економіка. – 2008р. – № 1. – С. 57-130.
5. Герасименко Г. В. Гендерні проблеми на ринку праці Україні / Г. В. Герасименко // Демографія та соціальна економіка – 2011. – № 1. – С. 138-145.
6. Гладченко С.В. Соціально-психологічні, культурно-історичні аспекти розвитку сучасного українського суспільства / С.В.Гладченко // Scientific Journal, Virtus, May. – 2015. – №2. – С.106-109.
7. Грабовська І. Гендерна рівність як проблема конституціоналізму доби української революції 1917-1921р. / І. Грабовська // Безпека життєдіяльності. – 2008. – № 9. – С.44-47.
8. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 [Електронний ресурс]; Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
9. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21.11.1992 [Електронний ресурс]; Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
10. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 30.05.2014 [Електронний ресурс]; Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.

- 11.Здравомыслова О. М. Общество сквозь призму гендерных представлений. [Электронный ресурс]/ Здравомыслова О.М. – М., 2009. – С. 184-192. <http://psyjournal.ru/j3p/pap?id=1031>
- 12.Конституція України від 15.03.2016 [Електронний ресурс]; Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.
- 13.Левченко К. Б. Державне управління процесами формування гендерної політики в Україні: теоретичні проблеми / К. Б. Левченко // Український соціум. – К.,2008. – № 3(5) – С. 56-60.
- 14.Левченко К. Б. Права жінок та чоловіків: зміст, стан, та перспективи розвитку : монографія / К. Б. Левченко. – Х.: НУВС, 2012. – 348с.
- 15.Олійник А. С. Конституційне законодавство: гендерна експертиза: підручник / А. С. Олійник. – К.: Логос, 2011. – 77с.
- 16.Оніщенко Н. М. Правові засади формування гендерного середовища в Україні: монографія / Ю. С. Шумшученко, Н. М. Оніщенко, Я. М. Шевченко. – К.: Юридична думка, 2010. – 352с.
- 17.Рабинович П. М. Права людини і громадянина у Конституції України (до інтерпретації вихідних конституційних положень): підручник / П. М. Рабинович. – Х. : «Право», 2009. – 154с.
- 18.Сафонова М.В. Соціально-психологічні особливості жінок та чоловіків, успішність в професії: дис. ... канд.. псих. наук: 19.00.01 / Маріна Вадимівна Сафонова. – К.: СПб., 2011. – 223с.
- 19.Смоляр Л.О Жіночий рух України як чинник гендерної рівноваги та гендерної демократії в українському соціумі / Л. О. Смоляр // Довідник жіночих організацій України. – К. – 2008.
- 20.Чанишева Г.І. Трудове право України: підручник / Г. И. Чанишева, Н. Б. Болотіна. – Х.: Одисей, 2011. – 512 с.
- 21.59. Фрейджер Р. Теории личности и личностный рост [Електронний ресурс] / Р. Фрейджер, Д. Фэйдимен. – Режим доступу : www.URL: . – Дата доступу: 10.12.13. – Назва з екрану.

Додаткова література

1. Социальная работа в Украине / под ред. И. Д. Зверевой. – К-2004 – 193 с.
2. Клименкова Т. Насилие как основа культуры патриархального типа: гендерный подход к проблеме // Права женщин в России. – М., 2001. – 150 с.
3. Посилення регіональних соціальних служб. Програма технічної допомоги Європейського Союзу ТАСІС в Україні. Звіт з реалізації проекту. – 2006.
4. Проблеми розвитку демократії та забезпечення рівних прав для жінок і чоловіків в Україні трансформаційного періоду. Тези конференції. К.: АТ «Столиця». 1998. – 100 с.
5. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 464 с.
6. <http://www.unn.com.ua/ua/interview/529166-genderna-nerivnist-E2%80%93-problema,-scho-stosuetsya-cholovikiv-tak-samo-yak-i-geinok-%E2%80%93-k.vezeleva/?print>
7. Абетка прав працюючих жінок та гендерної рівності / МОП/ В. Литвин, Л. Костриця, С. Литвин (пер. з англ.). - Женева: МБП, 2000.
8. Тендерний підхід: історія, культура, суспільство / ред. Л. Гентош. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2003.
9. Тендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. – К.: Столиця, 2002.
10. Тендер і державна політика / Упоряд. П. Рекнін, – К.: Основи, 2004.
11. Тендерний розвиток у суспільстві: Конспект лекцій/Відп. ред. К. Левківський. – К.: Фоліант, 2005.
12. Горностай П. Ресурсы женственности и мужественности // Журнал практического психолога. – 2003. – № 6.
13. Іващенко О. Участь жінок у суспільно-політичній сфері України //Перспективи паритетної демократії у політично-правовому полі України: 36. наукових статей. – Харків, 1997.
14. Здравомыслова Е., Темкина А. Социальное конструирование тендера //

Социологический журнал. – 1999. – № 6.

15. Лавриненко Н. Женщина: самореализация в семье и обществе (Гендерный аспект). - К.: ВИПОЛ, 1999.

16. Мельник Т. Жінки та чоловіки в політичних партіях України // Тендерний аналіз українського суспільства. – К., 1999

17. Основи теорії гендеру: Навчальний посібник – К., "К.І.С.", 2004.

18. Анісімова С. Жінки, вперед. М., 2001.

19. Бабаєва Л. В. Жінки в умовах соціального перелому: робота, політика, повсякденне життя. – М.: Московський громадський науковий фонд, 1997.

20. Вісник психосоціальної та корекційно-реабілітаційної роботи. 1 / 2005.

21. Єлізаров В.В. Демографічні та соціально-економічні чинники сімейної політики в умовах переходу до ринку // Сім'я в Росії, 1994, № 1.

22. Жінка в сучасному світі. М., 1998. Збірник статей.

23. Жінки і розвиток: права, реальність, перспективи. Матеріали Всеросійської Конференції зі становища жінок і чоловіків . – М., 1999.

24. Зборівський Г.Є. Загальна соціологія: Підручник. 3-тє вид., Испр. і доп. - М.: Гардаріки, 2004. – 592 с.

25. Зуйкова Є. М., Ерусланова Р.І. Фемінологія та гендерна політика: Підручник – М.: Видавничо-торгова корпорація «Дашков і К», 2007. – 300 с.

26. Мацковская М.С. Російська сім'я в світі, що змінюється / / Сім'я в Росії, 1995, № 3-4.

27. Мельникова Т. А. Жіночий рух в Росії та політичних процесах сучасного суспільства – М., 1999.

28. Основи соціальної роботи: Підручник / Відп. ред. П. Д. Павленок . – 2-е вид., Испр. і доп. – М.: ИНФРА-М, 2003. - 395 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Програма навчальної дисципліни.....	6
Структура навчальної дисципліни.....	9
Теми практичних занять	11
Список рекомендованої літератури.....	13

Навчальне видання

Гладченко Світлана Володимирівна

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЖІНКАМИ

Методичні вказівки

**для самостійної роботи студентів очної форми навчання
напряму підготовки 5.130102
«Соціальна робота»**

За редакцією автора

Підп. до друку 03.01.2017. Формат 60x84/16.
Ум.-друк. арк. 1,05. Тираж 25. Зам. № 1225.